

Ignacy Buczyński

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Karta Praw Podatnika – nadchodzący długo wyczekiwany kompromis czy kolejna nieudana próba zmiany społecznego postrzegania podatku jako uciążliwego obowiązku

Wstęp

W czerwcu 2024 roku wiceminister finansów i szef Krajowej Administracji Skarbowej (dalej: KAS), Marcin Łoboda, poinformował o trwających w resorcie finansów pracach nad uchwaleniem nowej ustawy – Karty Praw Podatnika. Ustawa ta miałaby zebrać w jednym akcie prawnym wszystkie uprawnienia przysługujące podatnikowi w jego relacjach z administracją skarbową – zarówno w zakresie prawa materialnego, jak i regulacji proceduralnych. Nowa ustawa nie wywoływałaby potrzeby zmian w obowiązującej ordynacji podatkowej. Wiceminister podkreślał istniejącą konieczność wskazania podatnikowi przysługujących mu, wynikających z przepisów prawa, uprawnień. Jednocześnie uznał obowiązujące do niedawna listy behawioralne, pełniące funkcję narzędzia komunikacji na linii organ podatkowy–podatnik, za źle skonstruowane, zapewniając równocześnie, że ministerstwo nie zamierza przywracać tego rozwiązania (Kuchta, 2024).

Jak wprowadzenie takiej ustawy mogłoby wpłynąć na pozycję podatnika w jego relacjach z organami administracji publicznej? Czy może poprawić jakość świadczonych przez te organy usług w zakresie prawa podatkowego? Celem tego artykułu jest analiza dotychczasowych prób uchwalenia jednego, spójnego i jasnego dla podatnika aktu prawnego, który w sposób kompleksowy ujmowałby jego prawa i obowiązki. Taki dokument miałby na celu usprawnienie kontaktów podatnika z organami podatkowymi. Autor niniejszego opracowania podejmuje próbę rozważań nad tym, czy funkcjonowanie takiego aktu prawnego mogłoby przyczynić się do zmiany powszechnego w społeczeństwie postrzegania obowiązku daninowego jako jedynie przykrej konieczności, której najlepiej byłoby unikać. Istotna z punktu widzenia niniejszej pracy jest także analiza dotychczasowych prób wprowadzenia nowych

rozwiązań prawnych z zakresu ochrony praw podatnika. Szczególny akcent został położony na analizę dwóch projektów ustaw – Karta Praw Podatnika, które wpłynęły do Sejmu w ostatnich latach, a także na analizę stosowanego do niedawna przez Ministerstwo Finansów rozwiązania w postaci wysyłania listów behawioralnych. Zagadnienie związane z listami nie było poruszane w dotychczasowej literaturze przedmiotu.

W toku pisania artykułu główne źródło stanowiły poselskie projekty ustaw – Karta Praw Podatnika oraz informacje z nimi związane, przekazywane przez Ministra Finansów za pośrednictwem oficjalnej rządowej strony internetowej: sejm.gov.pl. Pomoc stanowiła także literatura przedmiotu, w szczególności analiza tekstów zawartych w opracowaniu zbiorowym *Karta Praw Podatnika. Diagnoza sytuacji*, wydany w 2021 roku, dotyczącym problematyki Karty. Wykorzystane zostały następujące metody badawcze: dogmatyczno-prawna, teoretyczno-prawna oraz historyczno-prawna.

Listy behawioralne

Listy behawioralne (dalej: listy) były przedmiotem interwencji Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: RPO). Według doniesień medialnych w grudniu 2023 roku Zastępca Szefa KAS skierował do dyrektorów izb administracji podatkowej ogólne wytyczne dotyczące listów. Organy miały za zadanie wysyłać listy do podatników, szczególnie w sytuacjach, gdy:

- istniały wątpliwości co do poprawności wykonywanych przez podatników obowiązków daninowych, ale brakowało na to dowodów;
- pozyskano informacje, które jednakże nie spełniały przesłanek zezwalających na wszczęcie postępowania lub kontroli podatkowej;
- podjęto czynności sprawdzające wobec podatnika bez powiadomienia go o tym fakcie;
- uznano, że podjęcie czynności sprawdzających z udziałem podatnika może być niekonieczne.

Na tej podstawie możemy dojść do konkluzji, że wystosowanie takiego listu opiera się jedynie na podejrzeniu, że podatnik narusza przepisy podatkowe. Zakresem przedmiotowym listu mogłyby być nieograniczony katalog spraw podatkowych, takich jak np. prowadzenie niezarejestrowanej działalności gospodarczej, zwolnienia podatkowe czy ogólne wypełnianie obowiązków przez płatników podatku. Mogłoby się zatem wydawać, że decyzja o wysłaniu takiego listu ma charakter uznaniowy, a także brak jej oparcia w konkretnej normie prawnej. Z powodu tych wątpliwości RPO zwrócił się do ministra z prośbą o wyjaśnienie. Przyczyniło się to do wydania 22 lutego 2024 roku przez Ministerstwo Finansów zaleceń skierowanych do urzędów skarbowych, których treścią było wstrzymanie procedury wysyłania listów. W odpowiedzi na zastrzeżenia RPO wiceminister przywołał art. 1 ust. 2 ustawy o KAS, argumentując, że KAS to „wyspecjalizowana administracja rządowa, wykonująca zadania z zakresu realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, opłat oraz niepodatkowych

należności budżetowych, ochrony interesów Skarbu Państwa oraz ochrony obszaru celnego Unii Europejskiej, a także zapewniająca obsługę i wsparcie podatnika i płatnika w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych oraz obsługę i wsparcie przedsiębiorcy w prawidłowym wykonywaniu obowiązków celnych”. Następnie przytoczony został art. 2 ust. 1 pkt 1, 5, 13, 15, na podstawie których szef KAS przekazał, że „do zadań KAS należy m.in. realizacja dochodów z podatków, opłat oraz nieopodatkowanych należności budżetowych, zapewnienie obsługi i wsparcia podatnika i płatnika w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych oraz celnych, rozpoznawanie, wykrywanie i zwalczanie przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych, zapobieganie tym przestępstwom i wykroczeniom oraz ściganie ich sprawców”. Na podstawie przywołanych przepisów można stwierdzić, że KAS jest obowiązana do podejmowania wszelkich działań dozwolonych przepisami prawa, ukierunkowanych na sprawny pobór należności budżetowych, wspierania podatników w wypełnianiu ich obowiązków oraz eliminacji zachowań niezgodnych z prawem. Założeniem pism behawioralnych była więc pomoc podatnikowi w wywiązywaniu się ze zobowiązań, do której to pomocy ustawowo zobligowana jest KAS, a nie dodatkowe obciążanie podatnika. Minister zauważył także, że ogromna część naruszeń przepisów prawa podatkowego wynika z braku świadomości podatnika, że określone zdarzenie faktycznie kreuje obowiązki wynikające z uregulowań prawa podatkowego. Analiza informacji oraz danych statystycznych przekazanych przez dyrektorów poszczególnych izb administracji skarbowej wykazała, że od momentu otrzymania założeń z 11 grudnia 2023 roku urzędy skarbowe wysłały łącznie 3639 listów, na które podatnicy zareagowali jedynie w 1609 przypadkach tj. w 44,22%, głównie poprzez złożenie deklaracji podatkowych, ich korekt czy udzielenie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie. Warto zauważyć, że jest to niewielka próba, na podstawie której trudno sformułować jednoznaczne wnioski. Niemniej, jak zaznaczono we wstępie niniejszej pracy, ministerstwo wycofało się z tej procedury, zapewniając, że nie zostanie ona przywrócona (Starzewski, 2024).

Idea Karty Praw Podatnika

Karta Praw Podatnika (dalej: Karta) to w pewnym uogólnieniu tekst normatywny lub deklaratywny. W zwięzły sposób określa ona podstawowe prawa, a niekiedy także obowiązki podatników, oraz odpowiadające im uprawnienia i obowiązki organów podatkowych. Współcześnie występują Karty o różnym charakterze, pochodzeniu, zakresie treściowym, stopniu szczegółowości czy mocy wiążącej. Mogą mieć one charakter przepisów powszechnie obowiązujących, jeśli pochodzą od władzy ustawodawczej, lub jednostronnej deklaracji administracji podatkowej. Karta najczęściej ma formę odrębnego dokumentu, chociaż istnieją także Karty będące częścią innych ustaw podatkowych (Sęk, 2018, s. 72–73).

Prawo podatkowe, jako część prawa publicznego, przedkłada interes ogółu społeczeństwa ponad interes jednostki. Ustawodawca powinien jednak tak kształtować normy prawnopodatkowe, aby nie ingerowały one w istniejące instytucje

cywilnoprawne, a w szczególności w cele ich utworzenia. Przepisy prawa podatkowego, jako normy prawa skierowane do ogółu obywateli, powinny cechować się przejrzystością oraz jasną konstrukcją, tak aby mogły zapewnić możliwość ich zrozumienia przez wszystkich członków społeczeństwa zobowiązanych do uiszczania danin państwowych. Dodatkowo, opisywana gałąź prawa charakteryzuje się znacznym stopniem skomplikowania, co jest ściśle związane z materią objętą jej regulacjami. Funkcjonująca w Polsce zasada samoobliczenia podatku zobowiązuje podatnika do znajomości przepisów prawa podatkowego, a następnie do samodzielnego obliczenia kwoty należnej daniny (Mariański, 2021, s. 235–238).

Jak wynika z powyższych rozważań, to podatnik w przeważającej mierze odpowiada za właściwy przebieg wszystkich czynności związanych z uiszczeniem należnego podatku. Ilość i poziom skomplikowania obowiązujących w tym zakresie aktów prawnych nie ułatwiają tego procesu, a dodatkowo zwiększają społeczną niechęć zarówno do samej instytucji uiszczania danin publicznych, jak i organów administracji pobierających podatki oraz ich pracowników.

Posiadanie Karty to uznany międzynarodowy standard. W 1990 roku Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) sporządziła raport zawierający rekomendację skierowaną do państw członkowskich, w którym zaleciła wprowadzenie takiego rozwiązania w systemach prawnych tych państw. Po przeprowadzonym badaniu w raporcie zostały wskazane prawa i obowiązki wspólne podatnikom podlegającym ustawodawstwu badanych krajów.

Katalog tych praw tworzyły:

- prawo do pozyskiwania informacji;
- prawo do uzyskiwania pomocy;
- prawo do bycia wysłuchanym;
- prawo do bezpieczeństwa (pewności) porządku prawnego;
- prawo do poufności;
- prawo do ochrony prywatności;
- prawo do odwołania (zasada dwuinstancyjności postępowania podatkowego);
- prawo do zapłaty podatku w wysokości wynikającej z przepisów prawa.

Do wspólnych obowiązków należały natomiast:

- obowiązek uiszczania należności podatkowej na czas;
- obowiązek uczciwości (szczerości);
- obowiązek współpracy (z organami);
- obowiązek prowadzenia ewidencji;
- obowiązek dostarczania dokumentów oraz informacji na czas (raport OECD, 1990).

Formalne przystąpienie Polski do OECD miało miejsce 22 listopada 1996 roku (Polska w OECD, gov.pl). Niestety, do tej pory – pomimo wspomnianej rekomendacji – podobna regulacja nie została wprowadzona do polskiego porządku krajowego. W dalszej części niniejszej pracy skupię się na dwóch podjętych próbach ustawowej regulacji analizowanego zagadnienia, które miały miejsce w ostatnich latach.

Projekt ustawy Karta Praw Podatnika – druk sejmowy nr 3458

Treść projektu oraz jego ocena

26 kwietnia 2019 roku do Sejmu RP VIII kadencji wpłynął poselski projekt ustawy (dalej: projekt) – Karta Praw Podatnika (druk nr 3458, 2019, sejm.gov.pl). Projekt zakładał wprowadzenie nowej, odrębnej ustawy i składał się z preambuły oraz 29 artykułów pogrupowanych w 11 rozdziałów. Dotyczyły one kolejno: postanowień wstępnych (art. 1–2), prawa do dobrego prawodawstwa podatkowego (art. 3–6), prawa do zapłaty podatku w wysokości wynikającej z ustaw podatkowych (art. 7–8), prawa do domniemania rzetelności i dobrej wiary (art. 9–10), prawa do prywatności (art. 11–12), prawa do rzetelnego postępowania administracyjnego i sądowego w sprawach podatkowych (art. 13–17), prawa do zaskarżenia rozstrzygnięć w sprawach podatkowych (art. 18–22), obowiązku miarkowanej sankcji (art. 23), prawa do naprawienia szkody (art. 24), kontroli przestrzegania praw podatnika (art. 25–28) oraz wejścia w życie ustawy (art. 29). Wnioskodawcy w uzasadnieniu projektu wskazywali, że „celem ustawy jest zapewnienie należytej ochrony praw podatników, która każdorazowo wymaga odpowiedniego wyważenia interesu publicznego i prywatnego w prawie podatkowym. Ustawa ma również na celu podniesienie świadomości społecznej praw podatnika. Cele te zostały wprost wyrażone w Preambule ustawy”. W dalszej części uzasadnienia wnioskodawcy wskazali na dotychczasowe próby usystematyzowania praw i obowiązków podatników, takie jak próba włączenia postanowień typowych dla kart do treści ordynacji podatkowej, zaznaczając, że lepszym rozwiązaniem byłoby jednak uchwalenie odrębnej ustawy, czy podpisanie pod patronatem Krajowej Rady Doradców Podatkowych 18 maja 2011 roku Deklaracji Praw Podatnika (dalej: deklaracja). Próba wprowadzenia postanowień do treści ordynacji zakończyła się niepowodzeniem, natomiast deklaracja nie jest źródłem prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP. Owa deklaracja stanowiła punkt wyjścia w pracach nad analizowanym projektem ustawy, a oprócz niej inspiracją były: kodeks postępowania administracyjnego, rezultaty prac międzynarodowych, a także uwagi zgłoszone przez uczestników konferencji „Karta Praw Podatnika”, które odbyły się w Łodzi w dniu 12 marca 2018 roku oraz w Warszawie w dniu 26 marca 2019 roku (druk nr 3458, 2019, orka.sejm.gov.pl).

W trakcie konferencji organizowanej w Warszawie (dokładnie miesiąc przed wpływieniem do sejmu omawianego projektu) zaprezentowana została instytucja Karty w świetle doświadczeń zagranicznych oraz międzynarodowych inicjatyw mających na celu upowszechnienie i ujednolicenie koncepcji Karty (to zagadnienie stanowiło przedmiot wystąpienia dr Małgorzaty Sęk). Wyjaśniono rolę Karty w realiach polskiego systemu podatkowego (wystąpienie dr Michała Wilka), przedstawiony został projekt ustawy wraz z uzasadnieniem przygotowany przez posła na Sejm RP prof. Włodzimierza Nykiela oraz dr Małgorzatę Sęk (wystąpienie prof. Włodzimierza Nykiela). Projekt pozytywnie ocenił jego recenzent – prof. Andrzej Gomułowicz (Sęk, 2019, s. 7–8).

Przewidywane skutki społeczne i gospodarcze

W ocenie wnioskodawców projektu wprowadzenie proponowanej ustawy przyniesie pozytywne skutki społeczne i gospodarcze. Powyższą tezę wspiera konsolidacja podstawowych praw podatnika w jednym dokumencie, systematyzacja tych uprawnień oraz ich wyrażenie w sposób możliwie zrozumiały. Efektem powinno być zwiększenie poziomu społecznej świadomości tych praw wśród podatników i administracji podatkowej, a w konsekwencji doprowadzenie do zwiększenia praktycznej ochrony praw podatnika. Karta powinna poprawić relacje pomiędzy organami podatkowymi a podatnikami. Przestrzeganie wyznaczonych przez ustawę standardów tworzenia prawa podatkowego, w tym także odpowiedniego wyważania interesu publicznego i prywatnego, poprzez np. odpowiednią konsultację projektów aktów prawnych, powinno poprawić jakość legislacji podatkowej. Ustawa powinna odnieść pozytywny skutek w stosunku do budżetu państwa, chociaż zaznaczono brak możliwości podania konkretnej prognozy. Na koniec autorzy projektu dodali, że zwiększenie społecznej akceptacji systemu daninowego oraz zaufania podatników do państwa, opartego na przekonaniu, że państwo to przywiązuje należytą wagę do ochrony praw tych podmiotów, powinno zaowocować podniesieniem poziomu dobrowolnej realizacji podatku (druk nr 3458, 2019, orka.sejm.gov.pl).

Stanowisko rządu

10 września 2019 roku rząd przekazał swoje stanowisko wobec przedstawionego projektu. W uwagach ogólnych Rada Ministrów oceniła funkcjonujące w aktualnym stanie uregulowania prawne jako realizujące cele związane z ochroną praw podatnika, zarówno na etapie legislacji, jak i stosowania prawa. Zdaniem Rady Ministrów regulacje ordynacji podatkowej oraz ustawy z dnia 6 marca 2018 roku – Prawo przedsiębiorców zapewniają ochronę praw podatnika w stopniu dostatecznym. Dodatkowym argumentem przemawiającym za brakiem konieczności wprowadzania proponowanego przez wnioskodawców uregulowania był wcześniej przedłożony projekt ustawy dot. powołania instytucji Rzecznika Praw Podatnika, podobnego w swojej istocie do RPO, jednakże skierowanego tylko do spraw podatkowych (druk nr 3516, 2019, orka.sejm.gov.pl).

Projekt ten wpłynął do Sejmu 4 czerwca 2019 roku, a następnie, po I czytaniu w dniu 3 lipca 2019 roku, został skierowany do Komisji Finansów Publicznych. Jest to ostatni zapis przebiegu legislacyjnego tego projektu. Proponowana instytucja Rzecznika Praw Podatnika nie została ustanowiona do dnia dzisiejszego (druk nr 3516, 2019, sejm.gov.pl).

Ostatecznie, w obliczu przytoczonych argumentów, Rada Ministrów wyraziła negatywne stanowisko wobec poselskiego projektu ustawy Karta Praw Podatnika (druk nr 3458, 2019, orka.sejm.gov.pl).

Projekt ustawy Karta Praw Podatnika – druk sejmowy nr 137

Treść projektu oraz jego ocena

Po nieudanej pierwszej próbie uchwalenia nowej ustawy, 12 grudnia tego samego roku do Sejmu RP, tym razem IX kadencji (konieczność rozpoczęcia prac legislacyjnych od początku), wpłynął kolejny projekt, autorstwa grupy posłów Koalicji Obywatelskiej. Podobnie jak poprzedni, składał się on z preambuły oraz 29 artykułów umieszczonych w 11 rozdziałach. Jego struktura oraz ocena były niemalże identyczne z opisaną wcześniej, dlatego nie ma potrzeby powielania tych informacji w tym miejscu. Oba projekty przedłożone w 2019 roku zostały uznane za zgodne z prawem Unii Europejskiej (druk nr 137, 2019, orka.sejm.gov.pl).

Przewidywane skutki społeczne i gospodarcze

Również i w tym wypadku nowy projekt zawierał te same przewidywane skutki społeczne i gospodarcze, akcentujące zwiększenie poziomu społecznej świadomości, zwiększenie praktycznej ochrony praw podatnika czy pozytywny wpływ na budżet państwa (druk nr 137, 2019, orka.sejm.gov.pl).

Stanowisko rządu

Przedstawione 21 lipca 2022 roku stanowisko rządu w sprawie nowego projektu również niewiele różni się od poprzedniego. W opinii Rady Ministrów projekt ustawy stanowił powielenie obowiązujących przepisów podatkowych, wynikających z Konstytucji czy przepisów zawartych w ustawach, takich jak ordynacja podatkowa oraz prawo przedsiębiorców. W tym przypadku nie użyto jednakże argumentu odnoszącego się do przewidywanego powołania instytucji Rzecznika Praw Podatnika, ponieważ, jak zaznaczono wcześniej, próba ta zakończyła się fiaskiem w trakcie VIII kadencji Sejmu i nie była ponawiana (druk nr 137, 2019, orka.sejm.gov.pl).

Zakończenie

Jak wykazano w treści niniejszego artykułu, dotychczasowe próby skonstruowania i uchwalenia jednolitego aktu prawnego, zapewniającego podatnikowi realną ochronę jego interesów, zakończyły się niepowodzeniem. Zdaniem autora tej pracy, nawet jeśli sama idea kryjąca się za rozwiązaniem, jakim były listy behawioralne, mogłaby zostać oceniona pozytywnie, to – jak pokazał krótki okres, w którym owe pisma były wysyłane – rozwiązanie było nieefektywne i spotkało się z negatywnym odbiorem społecznym. Idea Karty Praw Podatnika wydaje się jedynym sposobem na zapewnienie realnej ochrony podmiotów, które są jej odbiorcami. Po pierwsze, z uwagi na swój prosty i zrozumiały język oraz niewielką treściowo objętość, a po drugie, z uwagi na rangę tego aktu (ustawa), na który można by powoływać się w trakcie postępowania przed organami podatkowymi lub sądami administracyjnymi. Dodatkową korzyścią byłby fakt posiadania ustawy, która, w jednej z dwóch opisanych w treści tego

artykułu form, od lat stanowi międzynarodowy standard, co tylko wzmacnia potrzebę wprowadzenia postulowanego rozwiązania.

Autor tej pracy uważa, że korzystne z punktu widzenia ochrony podatników, z uwagi na dość ogólny sposób formułowania przepisów Karty, byłoby także zawarcie w aneksie lub broszurze informacyjnej dołączanej do Karty odwołań zawierających informację dotyczącą przepisów Konstytucji lub ustaw podatkowych (szczególnie ordynacji podatkowej), które są odpowiednikami zawartych w Karcie uprawnień. Jak wskazywano w projektach, rozwiązania Karty są jedynie powtórzeniem dotychczasowych przepisów, zebranych w tej ustawie, a nie próbą uchwalenia nowych regulacji. Dzięki temu lektura kilkustronicowego aktu prawnego pozwalałaby podatnikowi, szczególnie takiemu, który nie jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, na łatwe przyswojenie treści tych przepisów, ich zrozumienie, a dzięki wskazaniu podstaw takich rozwiązań – poczucie prawnego bezpieczeństwa, bez konieczności poszukiwania tych regulacji w kilkusetstronicowej ordynacji czy innych ustawach podatkowych, co dla niedoświadczonych podmiotów stanowić może spore wyzwanie i kwestionować istnienie realnej ochrony ich uprawnień. Na koniec już autor niniejszego artykułu wyraża przekonanie, że taki akt prawny spotkałby się z pozytywnym przyjęciem wśród społeczeństwa oraz przyczyniłby się do zmiany postrzegania obowiązku podatkowego jedynie jako przykryj i uciążliwej konieczności, co byłoby korzystne z punktu widzenia zarówno podatnika, organów podatkowych, jak i budżetu państwa.

Bibliografia

- Karta Praw Podatnika. 2019, druk nr 137. <https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/BD551A263DDE2584C12584E9003CDFE1/%24File/137.pdf>, dostęp: 23.12.2024.
- Karta Praw Podatnika. 2019, druk nr 3458. <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/12E356F1EB4B5692C125847200550D96/%24File/3458-s.pdf>, dostęp: 23.12.2024.
- Kuchta, A. (2024). *Co będzie zawierała Karta Praw Podatnika? Wyjaśni podatnikom jakie mają prawa*. <https://www.infor.pl/prawo/nawosci-prawne/6629148,co-bedzie-zawierala-karta-praw-podatnika-wyjasni-podatnikom-jakie-ma.html>, dostęp: 23.12.2024.
- Mariański, A. (2021). Znaczenie Karty (Deklaracji) Praw Podatnika na świecie-potrzeba uchwalenia w Polsce. W: A. Franczak (red.), *Ochrona Praw Podatnika Diagnoza Sytuacji*. Warszawa: Wolters Kluwer, 235–238.
- Polska w OECD. <https://www.gov.pl/web/oecd/polska-w-oecd#:~:text=Formalne%20przyst%C4%85pienie%20Polski%20do%20OECD%20nastapi%C5%82o%2022%20listopada%201996%20r.&text=Polska%20by%C5%82a%20obecna%20w%20Sekretariacie,nasz%20kraj%20cz%C5%82onkostwa%20w%20Organizacji>, dostęp: 23.12.2024.
- Poselski projekt ustawy – Karta Praw Podatnika. 2019, druk nr 3458. <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3458>, dostęp: 23.12.2024.
- Projekt ustawy o Rzeczniku Praw Podatnika. 2019, druk nr 3516. <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/699CD4599E86A183C1258417003123B2/%24File/3516.pdf>, dostęp: 23.12.2024.

- Raport OECD. 1990. https://www.finanze.gov.it/export/sites/finanze/.galleries/Documenti/dipartimento_pol_fisc/ocse.pdf, dostęp: 23.12.2024.
- Rządowy projekt ustawy o Rzeczniku Praw Podatnika. 2019, druk nr 3516. <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=3C4188DE6229EA53C1258417003990CA>, dostęp: 23.12.2024.
- Sęk, M. (2018). Karta Praw Podatnika w polskim systemie podatkowym w świetle doświadczeń zagranicznych. *Kwartalnik Prawa Podatkowego*, 1, 72–73. https://www.researchgate.net/publication/337896994_Karta_Praw_Podatnika_w_polskim_systemie_podatkowym_w_swietle_doswiadczen_zagranicznych/fulltext/6390e5fd11e9f00cda2740b9/Karta-Praw-Podatnika-w-polskim-systemie-podatkowym-w-swietle-doswiadczen-zagranicznych.pdf?origin=publication_detail&_tp=eyJjb250ZXh0Ijpb7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uRG93bmxyVWQiLCJwcmV2aW91c1BhZ2UiOiJwdWJsZWVhdGlvbiJ9fQ&_cf_chl_tk=Kc4PqEaiERSFjDDIdvDZcQMabjVWrbJv608FfzM7QfA-1735042099-1.0.1.1-wxvx.NhT4H88Kmo5IUTzgVJPvmxvt6JPeoAjdQNwXcY, dostęp: 23.12.2024.
- Sęk, M. (2019). Konferencja Praw Podatnika, Sejm RP – relacja. *Przegląd podatkowy*, 6, 7–8.
- Starzewski, Ł. (2024). *Sprawa nieformalnych listów skarbowki do podatników. MF odwołało zalecenia dotyczące pism behawioralnych*. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-skarbowka-podatnicy-nieformalne-listy-mf-odpowiedz#:~:text=list%C3%B3w%20behawioralnych,zdarzenie%2C%20kt%C3%B3re%20wywo%C5%82uje%20skutki%20podatkowe>, dostęp: 23.12.2024.

Taxpayers' Bill of Rights – an upcoming long-awaited compromise or another failed attempt to change the public perception of tax as an onerous obligation

Abstract

Previous attempts to construct and enact a unified piece of legislation providing real protection for the taxpayer's interests have failed. In the opinion of the author of this work, even if the very idea behind the solution of behavioral letters could be evaluated positively, certainly, as shown by the short period in which these letters were sent, this solution was ineffective and met with a negative public perception. The idea of a Taxpayer's Bill of Rights seems to be the only way to provide real protection for those who are its recipients. Firstly, because of its simple and understandable language and small in content and secondly, because of the rank of this act (a bill), which could be invoked during proceedings before tax authorities or administrative courts. An additional benefit would be to have a law that, in one of the two forms described in the body of this article, has been an international standard for years.

Keywords: protection of taxpayer's rights, charter of taxpayers' rights, public perception of tax

Ignacy Buczyński

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

e-mail: ignacybuczynski95@gmail.com

ORCID: 0009-0007-0136-9853